

REGLJAČ

LETNI NOVIČNIK O AKTIVNOSTIH POVEZANIH Z VARSTVOM
DVOŽIVK IN NJIHOVIH HABITATOV

Letnik V, december 2025

LIFE AMPHICON

CKFF CENTER ZA KARTOGRAFIJO
FAVNE IN FLORE

KAZALO

**Regljač: letni novičnik o
aktivnostih povezanih z
varstvom dvoživk in njihovih
habitatov**

Letnik V

Urednici:

Katja Pobiljšaj, Vesna Kitthiya

Grafično oblikovanje in prelom:

Katja Pobiljšaj, Vesna Kitthiya

Naslovna fotografija:

Jasna Tarman

Izdajatelj:

Center za kartografijo favne in flore

ISSN: 2670-5893

Kraj in leto izida:

Miklavž na Dravskem polju, december
2025

Elektronski in brezplačen izvod na voljo na
naslovu:

<http://www.ckff.si/publikacije.php>

Vsebina novičnika odraža izključno stališča avtorjev in ni nujno mnenje urednice, izdajatelja ali sofinancerjev. Zanj in za morebitno iz nje izhajajočo uporabo informacij Evropska izvajalska agencija za podnebje, infrastrukturo in okolje (CINEA) ter Evropska komisija ne prevzemata odgovornosti. Vse fotografije in ilustracije v novičniku so v lasti njihovih avtorjev, prvotnih imetnikov avtorskih pravic. Fotografije in ilustracije ne smejo biti reproducirane ali kako drugače uporabljene brez njihovega pisnega dovoljenja. Morebitni uporabljeni viri so na voljo pri avtorjih prispevkov.

S podporo finančnega mehanizma Evropske unije
LIFE.

- 3 UVODNIK
- 4 ZAKLJUČENA IZGRADNJA UREPOV ZA DVOŽIVKE NA PRVEM CESTNEM ODSEKU
PROJEKTA LIFE AMPHICON V PODKRAJU
- 6 RAZSTAVA 7 MRESTOV
- 7 SKUPNI REZULTATI AKCIJ PRENAŠANJA DVOŽIVK V LETU 2024
- 9 LOKACIJE AKCIJ PRENAŠANJA DVOŽIVK V LETU 2024
- 10 ZBRANI PODATKI AKCIJ PRENAŠANJA DVOŽIVK V LETU 2024
- 11 AKCIJE PRENAŠANJA DVOŽIVK V LETU 2024
 - 11 RADENSKO POLJE
 - 12 RIBNIK TREBČE PRI PODSREDI
 - 13 BIOSFERNO OBMOČJE ŠKOCJANSKE JAME
 - 15 CERKNIŠKO JEZERO
 - 16 KRUMPERK
 - 17 BLATE - Mlake, KRAJINSKI PARK ČEŠENIŠKE IN PREVOJSKE GMAJNE
 - 18 BORECI
 - 19 OTOČEC, PREČNA, ŠKOCJAN, URŠNA SELA
 - 22 OBREŽ, SREDIŠČE OB DRAVI
 - 21 OREŠJE PRI PTUJU
 - 22 POVODJE
 - 23 RAZVANJE
 - 24 ŠINKOV TURN
 - 25 TRIJE RIBNIKI, MARIBOR
 - 26 VEČNA POT, LJUBLJANA
 - 27 VRANSKO
 - 28 VURBERK
- 29 REZULTATI ŠTUDIJ O DVOŽIVKAH NA CESTAH V LETU 2024
DIREKCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA INFRASTRUKTURO
- 32 DRUGE VARSTVENE AKTIVNOSTI ZA DVOŽIVKE
 - 32 STANJE MRTVICE ZATON V PETAJNCIH LETA 2024
 - 34 OBNOVA IN SPREMLJANJE STANJA KALOV V BIOSFERNEM OBMOČJU
ŠKOCJANSKE JAME
- 36 ZBIRANJE PODATKOV O DVOŽIVKAH

NAMEN

Novičnik je namenjen predstavitvi in letnemu pregledu aktivnosti na področju varstva dvoživk in njihovih habitatov, ki se izvajajo v Sloveniji. Prispevati želimo k sodelovanju in povezovanju posameznikov, prostovoljcev, društev, zavodov, organizacij in drugih, ki se s tem področjem ukvarjajo. Izboljšanje poznavanja, razumevanja in informiranosti o varstvenih ukrepih ter primerih dobrih praks, izvedenih tako v habitatih dvoživk kakor tudi na odsekih cest, kjer prihaja do množičnih povozov, je ključnega pomena za varstvo te ogrožene skupine vretenčarjev in korak bližje k večji realizaciji trajnih ukrepov.

CESTE, KI POVEZUJEJO

Janez Kastelic, direktor Javnega zavoda Krajinski park Ljubljansko barje in Jasna Tarman, naravovarstvena svetovalka

Na Ljubljanskem barju nas narava nenehno opominja, da so njeni procesi zapleteni in prepleteni. V zadnjih letih pa se vse bolj zavedamo, kako lahko prav infrastruktura — nekaj, kar naj bi ločevalo in rezalo prostor — postane orodje povezovanja. Z veseljem lahko rečemo, da je bilo zadnje leto prelomno na področju izvajanja naravovarstvenih ukrepov na cestah, saj smo uspešno zaključili nekatere od največjih tovrstnih posegov v Sloveniji doslej.

Na prvi pogled se morda zdi, da gre zgolj za fizične spremembe — podhode, ograje in asfalt. A v resnici tovrstni posegi pomenijo pomemben premik v razumevanju sobivanja infrastrukture in narave. Projekt LIFE AMPHICON je v tem pogledu izjemen zgled: kaže, kako se lahko tudi državni infrastrukturni resorji, kot je Direkcija RS za infrastrukturo, aktivno vključijo v naravovarstvene rešitve. S skupnimi močmi postavljamo temelje za dobre prakse pri obnovi cestnih odsekov, ki so že vrsto let znani kot črne točke za dvoživke.

Ob tem ne moremo mimo naših dolgoletnih prizadevanj na območju Krajinskega parka Ljubljansko barje, kjer smo tudi v tem letu nadaljevali z obnovo mokrotnih travnikov, izvajali nadzor nad širjenjem invazivnih tujerodnih vrst ter spremljali nove mlake, ki so prekipevale od življenja.

Čeprav ti ukrepi morda niso tako vidni kot gradbišča ob cestah, so za dolgoročno ohranjanje kakovosti življenjskega prostora številnih ogroženih vrst prav tako ključni. Gre za skrbno načrtovano in pomembno delo, ki dopolnjuje infrastrukturne posege in zagotavlja, da narava na Barju ne le preživi, temveč tudi uspeva.

V sodelovanju z Občino Brezovica in lokalno skupnostjo smo nadgradili tudi ponudbo za obiskovalce — v Goričici pod Krimom je zaživela Pot na Mah, ki obiskovalcem omogoča vpogled v naravovarstvena prizadevanja parka in razkriva skrivnosti Ljubljanskega barja.

Foto: Arhiv KP Ljubljansko barje

Osrednja tematika poti so dvoživke — nepogrešljiv člen v ohranjanju občutljivega ravnovesja tega izjemnega ekosistema, hkrati pa ena najbolj ogroženih skupin živali, ki potrebujejo našo posebno pozornost.

Hvala vsem sodelavcem in partnerjem, ki z znanjem, energijo in predanostjo prispevate k uspehom projekta LIFE AMPHICON. Skupaj ustvarjamo prostor, kjer se narava in človek ne izključujeta, temveč prepletata.

Želiva vam prijetno branje Regljača.

Foto: Janez Šemrov

ZAKLJUČENA IZGRADNJA UKREPOV ZA DVOŽIVKE NA PRVEM CESTNEM ODSEKU PROJEKTA LIFE AMPHICON V PODKRAJU

Barbara Pezdir (Direkcija Republike Slovenije za infrastrukturo), Simon Vrbovšek (DRI upravljanje investicij d.o.o.), Katja Pobiljšaj (Center za kartografijo favne in flore)

Direkcija RS za infrastrukturo je kot projektni partner projekta LIFE AMPHICON aprila 2024 zaključila izgradnjo ukrepov za dvoživke na regionalni cesti R3-642/1147 Podpeč - Ig v dolžini 1,7 km. Poleg postavitve trajnih ukrepov za dvoživke je bila izvedena tudi rekonstrukcija cestnega odseka.

Pred začetkom del je bila pripravljena projektna dokumentacija (PZI), skladno z Zakonom o javnem naročanju pa sta bila izbrana izvajalec del in nadzornik. Pri izvedbi je pomembno vlogo odigral konzultant – izkušen strokovnjak gradbene stroke, ki je naročniku svetoval pri tehničnih rešitvah ter predlagal izboljšave skladno z zakonodajo.

Pri izgradnji ukrepov za dvoživke je ves čas sodelovala tudi strokovnjakinja za dvoživke, ki je pripravila strokovni predlog izvedbe ukrepov v fazi načrtovanja. Spremljala je potek del pri gradnji podhodov, zagotavljala strokovno podporo in preverjala ustreznost izvedenih ukrepov za dvoživke.

Foto: Katja Pobiljšaj

Foto: Katja Pobiljšaj

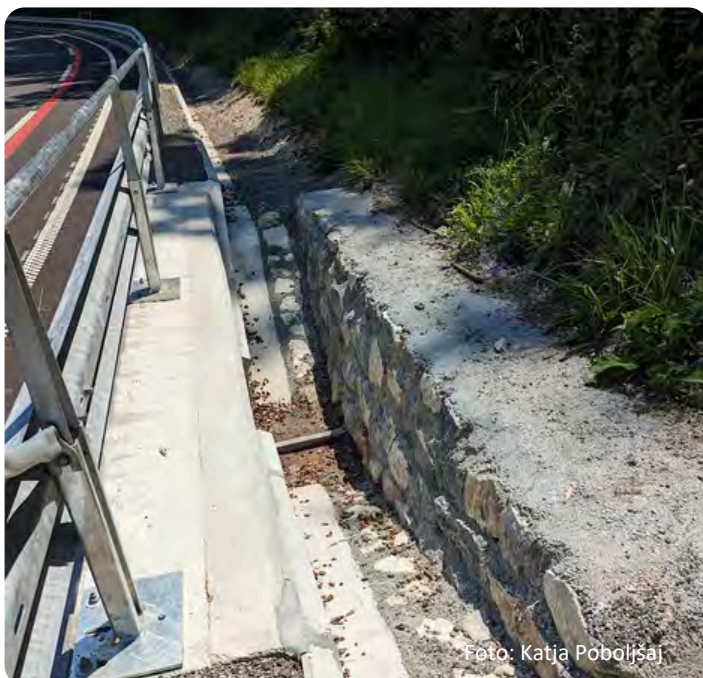
Foto: Katja Pobiljšaj

Ukrepi za zaščito dvoživk

Izvedeni ukrepi dvoživkam omogočajo varno prečkanje ceste. Vgrajene so obojestranske betonske ograje, ki živali usmerjajo proti podhodom, pred vhodi v podhode pa dodatne betonske lamele poskrbijo, da se dvoživke usmerijo v podhod. Na mestih, kjer obstaja nevarnost, da bi dvoživke zaradi dostopov do kmetijskih zemljišč in makadamskih poti zašle na vozišče, so vgrajene posebne rešetke za dvoživke. Te omogočajo, da živali varno padejo v zbirno kanalet in se nato ob ograjah usmerijo proti podhodom.

Izgradnja je trajala nekaj več kot leto dni, v tem času pa je bilo zgrajenih kar 40 podhodov in 2,97 km usmerjevalnih ograj, ki skupaj predstavljajo trajno rešitev za zmanjšanje smrtnosti dvoživk na tem odseku.

Po zaključku izgradnje je bil cestni odsek Podkraj predan v vzdrževanje Službi za vzdrževanje, varstvo cest in prometno varnost DRSI, ki skladno z Zakonom o cestah in Pravilnikom o rednem vzdrževanju javnih cest skrbi za njegovo redno upravljanje.

RAZSTAVA SEDEM MRESTOV

Suzana Levstek (Občina Grosuplje)

Izobraževalne aktivnosti imajo pomembno vlogo pri oblikovanju odnosa ljudi do narave. S pomočjo znanja in informacij bolje razumemo vlogo posameznih vrst ter tudi, kako naša ravnanja vplivajo na okolje. Dobra ozaveščenost tako prispeva k boljšemu (pre)poznavanju pomena varovanja narave in ohranjanju biotske raznovrstnosti.

Aprila 2024 smo projektni partnerji projekta LIFE AMPHICON pripravili potujočo razstavo Sedem mrestov – ki odkriva vodne in kopenske skrivnosti dvoživk.

Razstava se na zanimiv način posveča sedmim sklopom ohranitvenih ukrepov, ki so ključni za varstvo dvoživk. Skozi igrive naslove posameznih tem in s pomočjo fotografij obiskovalce spodbuja k raziskovanju ter jim predstavi ključne varstvene ukrepe: Dvoživke – ali jih poznamo?; Ustvarjamo, da ohranjamo; Obnavljamo, da ohranjamo; Varno pod cesto; Negujemo, da varujemo; Iz vedra v mlako; »Vse na enem mestu« za varstvo dvoživk.

Foto: Arhiv LIFE Amphicon

Poleg ozaveščanja o ohranjanju dvoživk, razstava predstavlja tudi platformo za povezovanje različnih deležnikov in ciljnih skupin. S tem spodbuja izmenjavo znanj, izkušenj in dobrih praks na področju varstva dvoživk in njihovih habitatov. Razstava tako ni le izobraževalni pripomoček, temveč tudi orodje, ki se lahko uporablja v okviru delavnic, konferenc in drugih dogodkov.

Razstava Sedem mrestov je v letu 2024 gostovala na osmih lokacijah po Sloveniji, kjer si jo je ogledalo več kot 8.450 obiskovalcev. Na otvoritvi, ki je potekala 30. maja 2024 v dvorani Mestne knjižnice Grosuplje, so strokovnjaki za dvoživke iz partnerskih organizacij predstavili vsebino posameznih panojev. Razstava bo do konca trajanja projekta nadaljevala pot po Sloveniji in obiskovalcem ponujala vpogled v zanimiv svet dvoživk ter pomen njihovega ohranjanja.

Foto: Arhiv LIFE Amphicon

Foto: Arhiv LIFE Amphicon

Foto: Arhiv LIFE Amphicon

SKUPNI REZULTATI AKCIJ PRENAŠANJA DVOŽIVK V LETU 2024

Vesna Kitthiya, Katja Pobiljšaj (Center za kartografijo favne in flore)

Leta 2024 so se akcije prenašanja dvoživk odvijale na najmanj 24 lokacijah po vsej Sloveniji. Podatke smo prejeli neposredno od koordinatorev, ki so bili pripravljeni prispevati števila zabeleženih dvoživk ali povzetke svojih akcij. Njihove prispevke boste našli na naslednjih straneh in avtorjem smo za trud še posebej hvaležni. Ne smemo pa prezreti tudi vseh drugih prostovoljcev, ki jim za pisanje zmanjka časa ali volje – morda pa bo kdo med njimi v zimskem času, ko v naravi zavlada zatišje, le našel trenutek in poslal prispevek za naslednjega Regljača. Namen zbiranja podatkov ni le v tem, da preštejemo dvoživke ali zabeležimo opravljene akcije. Gre za pravi projekt ljudske znanosti (citizen science), kjer vsak prispevek prostovoljcev pomaga sestaviti širšo sliko o tem, kje, kdaj in v kakšnem obsegu dvoživke prečkajo ceste. Z združenimi opažanji lahko razumemo njihove selitve na ravni države, sledimo spremembam skozi leta in se bolje odzivamo na grožnje, kot so podnebne spremembe in posegi v habitate. Vsaka informacija – pa naj bo to en sam večer opazovanja ali obsežna akcija – prispeva k skupni bazi znanja in hkrati pokaže, koliko predanosti in energije prostovoljci vlagate v varstvo narave in dvoživk.

Že v začetku februarja, ko so ponekod potekale državne proslave ob kulturnem prazniku, smo prostovoljci skrbno spremljali visoke temperature, ki so presegale tudi 15 °C. Prvi pregledi cest so se tako začeli že 7. februarja. Najhitrejši so bili prostovoljci na Radenskem polju (7. 2.), nato pri Cerkniškem jezeru, Krumperku, Povodju, Šinkovem turnu (9. 2.), pa v Borecih, Obrežu, Trebčah, na Večni poti (10. 2.), v Orešju (11. 2.), nato še v Biosfernem območju Škocjanske jame (12. 2.) ter drugod. Začetne selitve dvoživk čez ceste še niso bile najbolj množične, a niti ohladitev sredi februarja ni povsem zaustavila premikov. Dnevna nihanja števila živali so segala od nekaj osebkov na večer pa do več sto pupkov, rjavih žab in krastač.

Foto: Polona Podhoršek

Foto: Vesna Plavec

Foto: Klementina Semprimožnik

Foto: Pia Golob

Med 23. februarjem in 6. marcem so se ob deževnih večerih zgodile množične selitve – na nekaterih lokacijah so v eni sami noči prenesli več kot tisoč dvoživk in takrat je bilo tudi največ povoženih. Prva posamična vračanja iz mrestišč so bila zabeležena že 6. marca. Intenziven in kaotičen “dvosmerni promet” živali je trajal do približno 15. marca, nato je prevladalo vračanje, predvsem krastač. Večina akcij se je zaključila do konca marca, v aprilu pa so vztrajali še najbolj predani posamezniki. Tudi letos so zadnji akcijo zaključili v Obrežu pri Ormožu.

Če strnemo podatke, ki ste jih posredovali prostovoljci, in opažanja s sprotne objav, je najmanj 671 posameznic in posameznikov skupaj preživelo na cestah kar 707 večerov. V tem času smo zabeležili 89.150 dvoživk (živih in povoženih). Dejanska številka je prav gotovo še višja – ocenjujemo, da bi jih bilo najmanj 20.000 več, če bi zbrali podatke z vseh lokacij.

Datumi začetkov akcij kažejo, da se selitve pričnejo vse bolj zgodaj v letu, obenem pa je treba računati tudi na pogoste ohladike. Dvoživkam ne prizanašajo niti pomladne in poletne suše ter poplave. Poleg tega pa se tudi človekovi posegi v habitate pogosto zgodijo v najbolj neprimernem času.

Veseli smo, da se v Regljaču vedno znova pojavljajo tako znani obrazi kot novi sodelavci. Letos je na primer prvič napisal prispevek Rok iz Razvanja pri Mariboru, povsem novo lokacijo na Vranskem pa je opisala Tina, ki je leto prej pričela z akcijo v Trojanah.

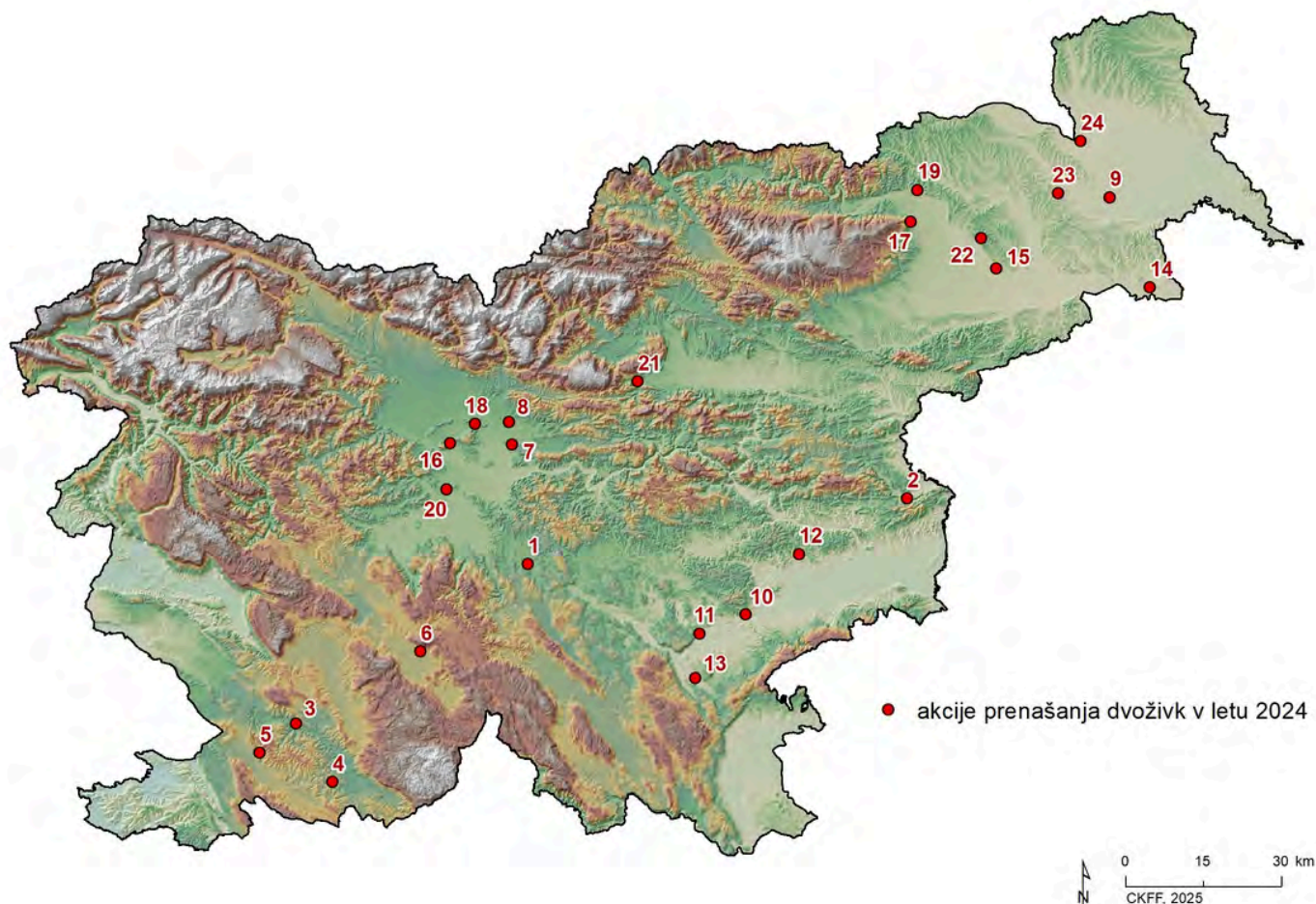
Vsi skupaj še naprej lepo vabljeni, da prispevate svoja opažanja in prispevke v naslednjih Regljačih. S tem ne ohranjamo le dragocenih podatkov za znanost in varstvo narave, ampak tudi zgodbe o prostovoljcih, ki s svojim delom pomagajo dvoživkam preživeti pot čez ceste.

Foto: Meta Valenčič

LOKACIJE AKCIJ PRENAŠANJA DVOŽIVK V LETU 2024

Številka in oznaka na zemljevidu predstavljata akcijo prenašanja dvoživk v letu 2024. Podatki za posamezno lokacijo so predstavljeni v skupni preglednici na naslednji strani in v nadaljevanju pri posameznih prispevkih.

Pojasnilo za lažje razumevanje nadaljnjega besedila

Za razlago rezultatov akcij na cestah je zelo pomembno, da poznamo tudi osnovne razlike med metodami dela, s katerimi ocenjujemo številčnost dvoživk, ki so prečkale cesto. Glavna razlika je v tem, da v primeru **metode postavitve začasnih ograj in pasti** ob vsakodnevnem pregledu zabeležimo vse živali, ki se selijo čez cesto v 24-ih urah, saj jih ograja zadrži do našega prihoda. V primeru, ko izvajamo **intenzivne nočne preglede ceste** pa zabeležimo le tisti del populacije, ki se seli čez cesto v času pregleda. Zato v večini primerov zaznanih osebkov prevladuje število povoženih živali, nekatere vrste dvoživk pa so zaradi majhnosti populacij in počasnejšega gibanja slabo zaznavne.

Pri varstvenih aktivnostih je **zelo pomembno, da poznamo vrsto**, za katero izvajamo neke ukrepe. To ni vedno mogoče, saj so si nekatere vrste zelo podobne. V Sloveniji med dvoživkami to velja za skupino zelenih žab, ki jih obravnavamo združeno kot rod zelenih žab (*Pelophylax*). Pri nas živijo tri vrste iz tega rodu: debeloglavka (*P. ridibundus*), pisana žaba (*P. lessonae*) in njen križanec zelena žaba (*P. kl. esculentus*).

Njihovo ločevanje na terenu je zelo težavno in zamudno, brez genetskih, morfoloških in bioakustičnih raziskav pa le redko zanesljivo tudi za strokovnjake.

Vrste dvoživk v Sloveniji in njihovo pojavljanje na cestah

VEČ 1.000 OSEBKOV

navadna krastača (*Bufo bufo*)

VEČ 100 OSEBKOV

navadni pupek (*Lissotriton vulgaris*)
rosnica (*Rana dalmatina*)
sekulja (*Rana temporaria*)

NEKAJ 10 OSEBKOV

navadni močerad (*Salamandra salamandra*)
planinski pupek (*Ichthyosaura alpestris*)
veliki pupek (*Triturus carnifex*)
hribski urh (*Bombina variegata*)
zelena rega (*Hyla arborea*)
plavček (*Rana arvalis*)
laška žaba (*Rana latastei*)
pisana žaba (*Pelophylax lessonae*)
debeloglavka (*Pelophylax ridibundus*)
zelena žaba (*Pelophylax kl. esculentus*)

POSAMIČNO

planinski močerad (*Salamandra atra*)
panonski pupek (*Triturus dobrogicus*)
nižinski urh (*Bombina bombina*)
navadna česnovka (*Pelobates fuscus*)
zelena krastača (*Bufotes viridis*)

IZJEMOMA

človeška ribica (*Proteus anguinus*)

Vir grafike: Anditii creative - Flaticon.com

ZBRANI PODATKI AKCIJ PRENAŠANJA DVOŽIVK V LETU 2024

Cestni odsek		Skupno število zabeleženih dvoživk (žive in povožene) *selitve v obe smeri	Število dni trajanja akcije	Število udeležencev	Dolžina problematičnega odseka (m)
1	R3–647/1368 Mlačevo–Rašica	22.434	33	100	3.200
2	R2–423/1283 Podsreda–Bistrica ob Sotli	3.881	45	55	800
3	R2–405/1022 Famlje–Ribnica	1.245	48	6	12.000
4	Ilirska Bistrica–Podgrad, med Harijami in Zalči	3.225	45	7	1.550
5	Gradišica, lokalna cesta 25051	11.346*	36	10	500
6	R1–212/1118 Cerknica–Grahovo Goričice–Gorenje Jezero	10.341	39	48	8.200
7	Zaboršt–Krumperk–Gorjuša	347	22	8	2.000
8	Blate, cesta proti ribniku Črnelo	2.039	16	21	500
9	Boreci–Logarovci	10.850	42	25	700
10	Šolska cesta, Otočec	234	10	3	500
11	Prečna–Straža	50	3	2	5.500
12	Dolenje Radulje–Brezovo	1.052	15	4	600
13	Gorenje Sušice–Dolenje Sušice	325	11	4	1.500
14	G1 2/1313 Ormož–Središče ob Dravi	4.700*	53	18	800
15	Ptuj–Orešje	1.057	44	5	1.700
16	Povodje	1.850	31	9	950
17	Razvanje, Vinogradniška pot	514	18	1	1.400
18	Šinkov turn–Koseze	1.765	33	20	1.500
19	Ribiška ulica, Maribor	575	34	80	550
20	Večna pot, Ljubljana	1.222	37	174	500
21	Vransko–Prapreče	480	26	5	300
22	R3–710/1292 Maribor–Vurberk–Ptuj	6.319*	37	26	500
23	R2–439/1305 Sveti Jurij ob Ščavnici–Cerkvenjak*	3.309	26	2	1.500
24	R2–440/1294 Petanjci–Gederovci*	130	3	2	800
		89.290	707	671	48.050

*Za cestna odseka številka 23 in 24 so prostovoljci posredovali samo podatke, članka ni v nadaljevanju.

Opomba: Dolžina problematičnih cestnih odsekov, kjer dvoživke prehajajo čez cesto, je velikokrat daljša od te, ki so jo udeleženci zmogli obvladati med izvajanjem akcij ali zavarovati z začasnimi varovalnimi ograjami.

AKCIJE PRENAŠANJA DVOŽIVK V LETU 2024

RADENSKO POLJE

Pia Golob (Krajinski park Radensko polje)

Na cesti med Velikim Mlačevim in Veliko Račno, tik ob Radenskem polju, smo v letu 2024 že sedemnajstič zapored izvedli akcijo *Pomagajmo žabicam čez cesto*. Od leta 2021 koordinacijo aktivnosti vodi Krajinski park Radensko polje v projektu LIFE AMPHICON.

Tudi tokrat smo pri postavitvi varovalne ograje za dvoživke sodelovali s prostovoljnimi gasilskimi društvi Račna in Čušperk, ki so nam priskočili na pomoč. Za natančnejši popis dvoživk smo ograjo razdelili na 10-metrške odseke. S pomočjo več kot 100 prostovoljcev smo kar 33 noči, opremljeni z lučkami, odsevnimi jopiči, vedri in popisnimi listi, pregledovali ograjo ter dvoživkam pomagali čez cesto.

Akcijo smo začeli že 7. februarja 2024 in jo zaključili 14. marca, ko so se nekatere dvoživke že vračale iz mrestišč nazaj v gozd. V tem času smo čez cesto varno prenesli kar 22.434 dvoživk. Najštevilčnejše so bile navadne krastače (98 %), poleg njih pa smo zabeležili tudi sekulje, rosnice, zelene žabe, navadne, velike in planinske pupke, zelene rege ter hribske urhe.

Iskrena hvala obema gasilskima društvoma za nesebično pomoč, Občini Grosuplje in Zavodu Symbiosis za posojilo varovalnih ograj ter vsem prostovoljcem, ki so kljub mrazu, vetru in dežju vztrajno skrbeli, da je na tisoče dvoživk varno prečkalo cesto.

Foto: Pia Golob

Cesta	R3–647/1368 Mlačevo–Rašica
Trajanje akcije	7. 2.–14. 3. 2024
Število dni trajanja akcije	33
Skupno število zabeleženih dvoživk	22.434
Število vrst	8
Število udeležencev	100
Dolžina problematičnega odseka	3.200 m
Izvedeni ukrepi	začasna varovalna ograja (1.100 m), akcija prenašanja dvoživk čez cesto, prometni znaki

NOV MEJNIK - VEČ KOT 100 PROSTOVOLJCEV Pia Golob, koordinatorka

Z letošnjo selitveno sezono smo zabeležili pomemben mejnik – prvič doslej je v akciji sodelovalo več kot 100 prostovoljcev. Njihova vztrajnost in zavzetost sta ključnega pomena za učinkovito varovanje dvoživk na tem pomembnem območju.

Foto: Pia Golob

RIBNIK TREBČE PRI PODSREDI

Anja Bolčina (Javni zavod Kozjanski park)

Ob dvigu temperatur v drugem vikendu februarja, se je tudi na Trebčah pričela selitev dvoživk. Začasno varovalno ograjo ob problematičnem odseku regionalne ceste Podsreda–Bistrica smo zaposleni v Kozjanskem parku postavili 12. februarja in je stala vse do 26. marca. Ograjo smo postavili na obeh straneh ceste in jo vsak večer skrbno pregledali. Opažene dvoživke smo varno prenesli čez cesto v vzpostavljeno območje brez rib ribnika Trebče, kjer so lahko uspešno zaključile razmnoževanje.

Kot vsako leto smo k sodelovanju povabili okoliške šole in vrtce, veseli pa smo bili tudi pomoči drugih prostovoljcev, ki so z nami prispevali k ohranjanju populacij tamkajšnjih dvoživk.

V preteklih dveh letih je bilo število dvoživk med spomladanskimi selitvami na Trebčah zaskrbljujoče nizko, med 600 in 800 osebkov, starejši podatki na tem območju pa so šteli več tisoč osebkov. Zato smo se še toliko bolj razveselili, da se je število prenesenih dvoživk povzpelo na 3.881.

Na odseku med prenesenimi dvoživkami prevladujejo navadne krastače, sledijo pa jim rjave žabe – sekulje in rosnice. Letos se je razmerje nekoliko obrnilo. Število opaženih rjavih žab se je močno povečalo (3.029) in preseglo število prenesenih krastač (793). Opazno se je povečalo tudi število planinskih pupkov. Poleg omenjenih vrst smo opazili še navadnega pupka.

Proti koncu leta se je v projektu LIFE Amphicon na cestnem odseku ob ribniku pričela izvedba trajnih ukrepov za dvoživke s podhodi in trajnimi varovalnimi ograjami. Verjamemo, da bodo izvedeni ukrepi še dodatno prispevali k večji številčnosti populacij dvoživk na območju in pripomogli k dolgoročni ohranitvi vrst na območju.

Cesta	R2–423/1283 Podsreda–Bistrica ob Sotli
Trajanje akcije	10. 2.–26. 3. 2024
Število dni trajanja akcije	45
Skupno število zabeleženih dvoživk	3.881
Število vrst	5
Število udeležencev	55
Dolžina problematičnega odseka	800 m
Izvedeni ukrepi	začasna varovalna ograja (400 m) na obeh straneh ceste in akcija prenašanja dvoživk čez cesto

BIOSFERNO OBMOČJE ŠKOCJANSKE JAME

Renata Rozman (Javni zavod Park Škocjanske jame, Slovenija)

V Biosfernem območju Škocjanske jame smo v letu 2024 izvedli aktivnosti za varovanje dvoživk na treh cestnih odsekih: Famlje-Ribnica v občini Divača, Harije v občini Ilirska Bistrica in Gradišica v občini Hrpelje-Kozina.

V dolini reke Reke, na odseku regionalne ceste med Famljami in Ribnico, so aktivnosti potekale že sedmo leto zapored. Poleg prenašanja dvoživk ob ograji so se Varuhi dvoživk počasi vozili po cesti in ročno umikali žive osebkke s celotnega 12 km odseka. Akcija je potekala 48 dni, skupno je bilo popisanih 1.245 dvoživk štirih vrst. Najštevilčnejše so bile navadne krastače, sledile so sekulje, rosnice in navadni močeradi. Število prenesenih osebkov na tem odseku sicer iz leta v leto upada.

Na odseku ceste med Ilirsko Bistrico in Podgradom, pod vasjo Harije, dvoživke množično prehajajo cesto do mrestišč v akumulacijskem jezeru Mola. Ob 1.550 metrih začasnih varovalnih ograj smo v 45 dneh zabeležili skupno 3.225 dvoživk štirih vrst. Največ je bilo navadnih krstač, sledile so sekulje in rosnice, zabeležen pa je bil tudi en osebek zelene rege.

Na tretji lokaciji pod vasjo Gradišica v Brkinih smo v letu 2024 prvič postavili varovalno ograjo za dvoživke. Na 500 m dolgem odseku lokalne ceste smo v 36 dneh prenesli 11.346 dvoživk, od tega 65% v smeri selitev proti kalu, 35% pa ko so se dvoživke že vračale v gozd ali na travnik. Najštevilčnejše so bile ponovno navadne krastače, popisali smo tudi sekulje, rosnice, močerade in velike pupke.

Podatke o prenašanju dvoživk v letu 2024 je podrobneje analizirala Maša Možina v svoji diplomski nalogi z naslovom *Popis migracij dvoživk na različnih cestnih odsekih v vplivnem območju Parka Škocjanske jame*. Naloga je dostopna na spletu in in vsebuje vse informacije o aktivnostih za varovanje dvoživk, vključno s primerjavami viškov prehajanja dvoživk čez cesto z vremenskimi podatki, kot so padavine in temperatura zraka.

Na spodnjem zemljevidu so označene lokacije, kjer potekajo akcije prenašanja dvoživk čez ceste v Biosfernem območju Škocjanske jame. Priredila: Renata Rozman

Cesta	R2-405/1022 Famlje–Ribnica
Trajanje akcije	12. 2.–3. 4. 2024
Število dni trajanja akcije	48
Skupno število zabeleženih dvoživk	1.245
Število vrst	4
Število udeležencev	6
Dolžina problematičnega odseka	12.000 m
Izvedeni ukrepi	akcija prenašanja dvoživk čez cesto, začasna varovalna ograja

Cesta	Ilirska Bistrica–Podgrad, med Harijami in Zalči
Trajanje akcije	19. 2.–3. 4. 2024
Število dni trajanja akcije	45
Skupno število zabeleženih dvoživk	3.225
Število vrst	4
Število udeležencev	7
Dolžina problematičnega odseka	1.550 m
Izvedeni ukrepi	akcija prenašanja dvoživk čez cesto, začasna varovalna ograja (1.550 m), 6 podhodov za dvoživke

Česta	lokalna cesta 25051 Materija - slemenska cesta v odseku 500 m pod vasjo Gradišica
Trajanje akcije	19. 2.–25. 3. 2024
Število dni trajanja akcije	36
Skupno število zabeleženih dvoživk	11.346 (selitve v obe smeri)
Število vrst	5
Število udeležencev	10
Dolžina problematičnega odseka	500
Izvedeni ukrepi	akcija prenašanja dvoživk čez cesto, začasna varovalna ograja

Foto: Arhiv PŠJ

VEČ O AKCIJI

Foto: Arhiv PŠJ

Foto: Arhiv PŠJ

CERKNIŠKO JEZERO

Rudi Kraševac (Notranjski regijski park), Helena Bavec

V letu 2024 je potekala četrta akcija prenašanja dvoživk od 9. februarja do 1. aprila. Obdobje je bilo zelo zahtevno in je terjalo velik vložek prostovoljcev, saj selitev ni imela izrazitih vrhuncev. Dvoživke so cesto prehajale vsak dan v razmeroma enakem številu, kar je pomenilo dolgotrajno pripravljenost prostovoljcev in veliko število reševalnih dni. Povprečno smo na večer prenesli 258 osebkov, največ v enem večeru pa 848.

Zaradi velikega upada številčnosti dvoživk v zadnjih desetletjih, je takšna reševalna akcija eden od ključnih ukrepov za njihovo ohranjanje na selitveni poti med Slivnico in Cerkniškim jezerom. Za dolgoročno varstvo pa je nujno kombinirati več pristopov: vzpostavitev trajnih podhodov in ograd, postavitve začasnih usmerjevalnih ograd in redna podpora reševalnim akcijam. Posebej kritičen je cestni odsek Grahovo–Gorenje Jezero, kjer je smrtnost pupkov izredno visoka že ob nizki prometni obremenitvi. Tu bi bilo smiselno iskati rešitve, ki vključujejo tudi dogovor z domačini o začasnem zmanjšanju prometa v večerih intenzivne selitve pupkov. Zaradi dolžine kritičnega odseka in gostote prometa je to eden zahtevnejših odsekov za učinkovito reševanje dvoživk.

500 UR PROSTOVOLJNEGA DELA ZA DVOŽIVKE

Rudi Kraševac, koordinator

V akciji je sodelovalo 48 ljudi, ki so skupaj opravili 500 ur prostovoljnega dela. Preko ceste smo prenesli 7.239 dvoživk. Med njimi so prevladovali navadne krastače s 7.562 osebkami, nato so sledile zelene žabe s 659 osebkami. Zabeležili smo 3.070 povoženih dvoživk, med katerimi so večino predstavljale navadne krastače. Podrobnejše vrstne sestave povoženih osebkov letos nismo spremljali. Skupno smo našli 10.341 dvoživk.

Foto: Jošt Stergašek

Cesta

R1-212/1118
Cerknica–Grahovo
Goričice–Gorenje Jezero

Trajanje akcije

9. 2.–1. 4. 2024

Število dni trajanja akcije

39

Skupno število
zabeleženih dvoživk

10.341

Število vrst

7

Število udeležencev

48

Dolžina problematičnega
odseka

8.200 m

Izvedeni ukrepi

akcija prenašanja dvoživk čez
cesto, začasna varovalna ograja,
postavljeni svetlobni prometni
znaki, obvestila preko radia

Foto: Rudi Kraševac

VEČ O AKCIJI

KRUMPERK

Nika Hrabar (Zavod RS za varstvo narave, območna enota Ljubljana)

V letu 2024 se je selitev dvoživk začela zgodaj, že v začetku februarja, ob prvi otoplitvi in dežju. Na moje presenečenje so se med prvimi pojavili navadni in planinski pupki, čeprav običajno s selitvijo začnejo rjave žabe in krastače. Kljub temu pa je bilo končno število pupkov majhno: zabeleženih je bilo le 15 osebkov, kar je precej manj kot v preteklih letih (leta 2022 kar 60, leta 2023 pa 30 osebkov). Med ostalimi vrstami so prevladovala krastača (190 osebkov), sledile so jim rjave žabe (112 osebkov). Selitev dvoživk je trajala približno en mesec. Čeprav so bile vremenske razmere za dvoživke ugodne, smo našli skupno 347 osebkov – manj kot polovico v primerjavi z letoma 2022 in 2023.

VABILO NOVIM PROSTOVOLJCEM V KRUMPERK

Nika Hrabar, koordinatorka

Vsako leto se na poziv javi nekaj prostovoljcev, brez katerih akcija ne bi bila uspešna. Vsem se najlepše zahvaljujem! Če bi se nam rad še kdo pridružil, naj piše na e-naslov nika.hrabar@zrsvn.si

Cesta

Zaboršt–Krumperk–Gorjuša

Trajanje akcije

9. 2.–10. 3. 2024

Število dni trajanja akcije

22

Skupno število zabeleženih dvoživk

347

Število vrst

6

Število udeležencev

8

Dolžina problematičnega odseka

2.000 m

Izvedeni ukrepi

akcija prenašanja dvoživk čez cesto, začasna varovalna ograja

BLATE - Mlake, KRAJINSKI PARK ČEŠENIŠKE IN PREVOJSKE GMAJNE

Špela Kaplja (Terra Anima, društvo za poglobljeno ekologijo)

Akcija na področju mokrišča Blate - Mlake poteka po makadamski poti do ribnika Črnelo. Ta, sicer gozdna pot, je zaradi konjeniškega centra precej obremenjena, dvoživke pa se preko nje selijo v ribnik. Ob tej cesti postavimo zaščitno ograjo in dvoživke vsak večer prenašamo. V letu 2024 smo prenesli 2.039 osebkov, od tega je bilo kar 92% navadnih krastač in 7 % sekulj. Našli pa smo še eno zeleno rego in tri pupke.

Močno se zavzemamo, da bi se v obdobju selitev na tem območju postavila rampa, vendar nam zaradi nepripravljenosti lastnika centra to še ni uspelo. Področje Blate-Mlake je del novo ustanovljenega krajinskega parka Češeniške in Prevojske gmajne, večjega območja mokrišč in poplavnega gozda. Skupaj z akcijo prenašanja dvoživk organiziramo tudi izobraževalne delavnice o rastlinskih in živalskih vrstah ter o pomenu ohranitve mokrišč. K akciji se vsako leto pridružijo družine in posamezniki iz lokalnega okolja, kar se nam zdi izrednega pomena za ozaveščanje.

Cesta

cesta proti ribniku Črnelo

Trajanje akcije

20. 2.–6. 3. 2024

Število dni trajanja akcije

16

Skupno število
zabeleženih dvoživk

2.039

Število vrst

4

Število udeležencev

21

Dolžina problematičnega
odseka

500 m

Izvedeni ukrepi

prenašanje dvoživk čez cesto,
začasna varovalna ograja,
postavljene opozorilne table

Foto: Mojca Kočar

Foto: Mojca Kočar

VEČ O AKCIJI

BORECI

Vesna Kitthiya (Društvo Beličnik)

Akcijo prenašanja dvoživk smo v letu 2024 začeli že 10. februarja in v dobrih 42 večerih na varno čez cesto prenesli 10.850 krastač, rosnic, plavčkov, sekulj, zelenih žab, navadnih in velikih pupkov ter zelenih reg. To visoko številko smo dosegli predvsem po zaslugi nekaj stalnih prostovoljk, občasno pa so se nam v spremstvu odraslih pridružili tudi otroci – od prvošolcev do vrtčevskih malčkov. Najmlajši so bili še posebej navdušeni, kadar je bilo ob ograji veliko dvoživk in nekoliko razočarani, ko jih je bilo manj. Nekatere roke so bile premajhne za rokavice, a so pogumno prijele dvoživke tudi brez njih. O naši akciji se glas širi tudi v druge slovenske kraje predvsem po zaslugi medijev, nekaj pa z lastnimi predavanji in redno aktivnostjo na socialnih omrežjih. Za večjo prepoznavnost »vroče točke« dvoživk v Borecih je pogosto potrebno stopiti iz cone udobja, premagati zadržke do javnega nastopanja in izkoristiti vsako ponujeno priložnost. Povabili so nas, da o akciji predavamo v Benediktu, pa mladim udeležencem Erasmus izmenjave na OŠ Ljutomer, ki so prišli iz Nemčije, Poljske, Portugalske in Francije. Predavali smo tudi na OŠ Križevci in v tamkajšnjem vrtcu, kjer smo delili terenske izkušnje in poudarili pomen celovitega varstva dvoživk ter njihovih habitatov. Prvič se je akcije udeležila skupina učencev iz OŠ Bakovci. Zanimivo je, da med mladimi pogosto zasledimo večje razumevanje pomena ohranjenosti narave kot med starejšimi generacijami. Odmeven prispevek za STA je pripravila naša znana novinarka Vida Toš, ki nas spremlja že od naših začetkov in so jo povzeli številni mediji. Na teren je prišla v najhujšem nalu in z nami premočena do kosti vztrajala do konca večera. Kljub velikemu vloženemu trudu in številnim prostovoljcem smo ob zaključku spomladanske selitve zabeležili nižje število prenesenih dvoživk kot v preteklih letih.

VEČ O AKCIJI

Foto: Vesna Kitthiya

Cesta

Boreci–Logarovci

Trajanje akcije

10. 2.–28. 3. 2024

Število dni trajanja akcije

42

Skupno število
zabeleženih dvoživk

10.850

Število vrst

8

Število udeležencev

50

Dolžina problematičnega
odseka

700 m

Izvedeni ukrepi

akcija prenašanja dvoživk čez
cesto, postavljena začasna
varovalna ograja, postavljena
trajna ograja (brez podhodov ne
deluje, saj je predaleč od osrednjih
selitvenih poti)

KO ZA DVOŽIVKE PREHODIŠ 160 KM

Vesna Kitthiya, koordinatorka

Tokrat sem s pomočjo aplikacije Sports Tracker zabeležila skupno 160 prehojenih kilometrov. Dolžina poti posameznega večera je bila tesno povezana s številom prenesenih dvoživk – več ko jih je bilo, dlje časa sem hodila ob cesti in polnila kanto.

Foto: Vesna Kitthiya

OTOČEC, PREČNA, ŠKOCJAN, URŠNA SELA

Lina Debeljak, Vesna Plavec (Društvo za zaščito živali Novo Mesto)

Četrto leto našega prenašanja dvoživk čez ceste smo želeli začeti pripravljeni, zato smo v sodelovanju s Centrom za kartografijo favne in flore (v projektu Life Amphicon) organizirali spletno predavanje. Katja Pobiljšaj nam je predstavila pomen prenašanja dvoživk ter osnovne informacije o posameznih vrstah, kar nam olajša prepoznavanje na terenu. Pravočasno smo se se obrnili na pristojne službe in zaprosili za postavitve ustrezne prometne signalizacije, ki opozarja voznike na prisotnost prostovoljcev in spodbuja zmanjšanje hitrosti. Tabel smo se razveselili na treh najbolj prometnih cestah, in sicer na Brezovem pri Škocjanu, na Sušicah pri Dolenjskih Toplicah ter na Otočcu pri podhodu avtoceste. Čeprav bi bilo z vidika varstva dvoživk najbolj smiselno, da so te ceste v času selitve zaprte, se zavedamo, da je to v praksi težko izvedljivo. Letos smo se borili s pokrivanjem lokacij, saj je rok za pobiranje vedno premalo, še posebej v deževnem vremenu, ko dvoživke najbolj potrebujejo našo pomoč. Vremena in drugih dejavnikov selitve ne moremo predvideti, tako da so nas letos na Brezovem rjave žabe in pupki prehiteli in so se selili že ob prvi februarjski otoplitvi. Vsako leto smo v začetku februarja na trnih, kdaj bo treba skočiti na teren, a se vedno znova počutimo kot cestarji, ki jih preseneti sneg. No, nas vsako leto znova presenečajo dvoživke, ki spreminjajo svoje termine za množične prehode, kar ob omejenem številu prostovoljcev pomeni, da včasih zamudimo ključne dneve selitev dvoživk. Kljub temu vztrajamo, saj se zavedamo pomena ohranjanja dvoživk in njihovih življenjskih prostorov. Z enakim namenom akcijo "Novo mesto za srečne žabice" redno predstavljamo tudi na delavnicah o zaščiti živali, ki jih izvajamo v osnovnih šolah.

	Otočec	Prečna	Škocjan	Uršna sela
Cesta	Šolska cesta, Otočec	Prečna–Straža	Dolenje Radulje–Brezovo	Gorenje Sušice–Dolenje Sušice
Trajanje akcije	23.2.–3. 3. 2024	2. 3.–4. 3. 2024	23. 2.–9. 3. 2024	23. 2.–5. 3. 2024
Število dni trajanja akcije	10	3	15	11
Skupno število zabeleženih dvoživk	234	50	1.052	325
Število vrst	3	2	4	4
Število udeležencev	3	2	4	2
Dolžina problematičnega odseka	500 m	5.500 m	600	1.500 m
Izvedeni ukrepi	akcija prenašanja dvoživk čez cesto, prometni znak	akcija prenašanja dvoživk čez cesto, prometni znak	akcija prenašanja dvoživk čez cesto, prometni znak	akcija prenašanja dvoživk čez cesto, prometni znak

OBREŽ, SREDIŠČE OB DRAVI

Jana Čavničar

Leto 2024 si bomo zapomnili kot eno fizično najzahtevnejših, predvsem zaradi zgodnjega začetka akcije prenašanja dvoživk. Temperature so bile za ta čas precej nadpovprečne, zato smo začeli že 10. februarja. Prvi dan smo prenesli 140 rosnic in krastač, naslednji dan pa se je številka povzpela na 500, kar je napovedovalo zelo intenzivno sezono. Zgodnji začetek nas je ujel nepripravljene, saj še nismo imeli dobavljenih začasnih ograj. Selitve v mrestišča so trajale 36 dni. Na 26. dan akcije, 6. marca, pa smo že opazili prve osebkke, ki so se vračali proti gozdu – najzahtevnejši del sezone, saj je v tem obdobju največ povoženih dvoživk. Akcijo smo zaključili 21. aprila 2024, ko se je pričelo zelo toplo vremensko obdobje.

Kaj se je pri nas izboljšalo? Na našo pobudo je lokalna policijska postaja znova izvajala nadzore hitrosti, kar je upočasnilo voznike in povečalo varnost prostovoljcev. Prav tako se zahvaljujemo Direkciji RS za infrastrukturo, ki je tudi letos brezplačno, prek svojih koncesionarjev, zagotovila prometno signalizacijo na državnih odsekih, s čimer se je vzpostavila nižja omejitev hitrosti in opozorilni znaki. Pohvaliti velja odziv upravljavcev ribnika, kamor selimo dvoživke – lokalna ribiška družina je fizično omejila gibanje okoli ribnika in prilagodila čas košnje, da bi zaščitila mlade dvoživke po preobrazbi in s tem njihovo prvo selitev na kopno. Pohvale vredno je, da so lokalni kmetovalci ob pomoči Zavoda RS za varstvo narave uskladili obdelavo zemljišč s selitvenimi obdobji in v tem času popolnoma prekinili kmetijska dela – izjemen napredek.

Svetlobne jaške ob bližnji hiši, v katere so padale dvoživke in druge manjše živali, smo skupaj s prijaznimi stanovalci trajno zaprli. Zahvala velja tudi vsem domačinom, ki nam omogočajo parkiranje na dvoriščih in dostop do obcestnih zemljišč za pobiranje dvoživk – do zdaj brez ene same slabe izkušnje.

ČAKAJOČ GODOTA

Jana Čavničar, koordinatorka

Kljub zelo naporni sezoni, ko smo vztrajali na terenu tudi ob močnem dežju, premočeni in prehlajeni do kože, se vse to poplača ob prvem veselju – ko slišimo regljanje v daljavi in opazimo prve paglavce. Čeprav je bila spomladanska akcija uspešna, pa moramo opozoriti na množične povoze dvoživk jeseni, ki smo jih zabeležili med deževnim oktobrom. Takšne izgube populacije dvoživk ni mogoče spregledati, zato je še toliko pomembnejše, da vztrajamo pri dolgo načrtovanih podhodih za dvoživke. Ti bodo na voljo šele ob rekonstrukciji državne ceste Središče ob Dravi–Ormož, ki pa se, žal, vsako leto znova prestavlja.

Cesta

G1 2/1313 Ormož–Središče ob Dravi, izven naselja Obrež (Središče ob Dravi)

Trajanje akcije

10. 2.–21. 4. 2024

Število dni trajanja akcije

53

Skupno število zabeleženih dvoživk

4.700 (selitve v obe smeri)

Število vrst

5

Število udeležencev

18

Dolžina problematičnega odseka

800 m

Izvedeni ukrepi

začasna varovalna ograja, akcija prenašanja dvoživk čez cesto, postavljeni prometni znak, policijski nadzor nad hitrostjo, pomoč ZRSVN zaradi omejitve kmetijskih posegov in košnje v času migracij dvoživk

Foto: Jana Čavničar

Foto: Jana Čavničar

OREŠJE PRI PTUJU

Živa Bombek

Vsako leto, ko pišem za Regljača, se znova vprašam, kaj bi želela deliti z ljudmi – katera misel ali izkušnja najbolj opiše sezono prenašanja dvoživk.

Leto 2024 je bilo zame nekaj posebnega. Začela sem magistrski študij na Primorskem, kar je pomenilo, da me je od črne točke na Orešju pri Ptuj ločevalo kar 263 kilometrov. Kljub razdalji pa smo izpeljali že deseto sezono prenašanja dvoživk!

Na začetku nisem vedela, kako bo vse skupaj potekalo, a izkušnje iz preteklih let so se izkazale za neprecenljive. V skupini petih prostovoljcev nam je uspelo prenesti 845 dvoživk, žal pa smo zabeležili tudi 212 povoženih. Skupno smo tako našli 1.057 osebkov. Na lokaciji smo srečali navadne krastače (*Bufo bufo*), rosnice (*Rana dalmatina*), navadnega pupka (*Lissotriton vulgaris*) in velikega pupka (*Triturus carnifex*), ki je varovana vrsta po Direktivi o habitatih.

Prenašanje dvoživk ostaja pomembna naravovarstvena dejavnost – ne gre le za pomoč posameznim živalim, temveč za prispevek k ohranjanju celotne populacije dvoživk. Lani smo pri ozaveščanju javnosti sodelovali s Štajerskim tednikom, kjer smo širši javnosti predstavili pomen te pobude.

Deseta sezona nam je kljub razdalji in začetnim dvomom, potrdila pomembno spoznanje – da je vredno vztrajati.

Foto: Živa Bombek

VELIČINA MAJHNIH

Živa Bombek, koordinatorka

Moja osebna zaključna misel: »Zmanjšaj svoj človeški ego in začuti veličino Zemlje. V primerjavi z naravo smo ljudje zelo majhni. Dvoživka je še manjša – in vendar ima v naravi izjemno pomembno vlogo, pogosto celo večjo, kot jo imamo mi. Naša naloga je, da ji pomagamo, da varujemo naravo. Kajti na koncu bo prav narava tista, ki bo pomagala nam.«

Cesta

Ptuj–Orešje

Trajanje akcije

11. 2.–30. 3. 2024

Število dni trajanja akcije

44

Skupno število zabeleženih dvoživk

1.057

Število vrst

4

Število udeležencev

5

Dolžina problematičnega odseka

1.700 m

Izvedeni ukrepi

akcija prenašanja dvoživk
čez cesto, prometni znak

Foto: Živa Bombek

Foto: Živa Bombek

POVODJE

Tina Brišnik

Na odseku ceste v Povodju smo po nekaj letih aktivnega opazovanja (prenosi le ob kritičnih nočeh in brez zaščitnih ograj) ter ob velikem številu povoženih dvoživk v letu 2023 uspeli postaviti tudi začasno varovalno ograjo. Akcija je bila zelo uspešna, saj smo prenesli skoraj 2.000 dvoživk. Odsek je bil takrat zaščiteno s 400 metri ograje, med delom pa smo natančno opazovali, kje in za koliko je potrebno ograjo še podaljšati. V letu 2024 smo tako dolžino varovalne ograje ob pomoči ZRSVN praktično podvojili. Na ta način smo zaščitili približno 800 metrov kritičnega odseka. Poleg tega je bila ograja postavljena tudi na strani pri bajerju Povodje, ki leži le nekaj metrov od ceste. S tem preprečujemo povoz že prenesenih samcev, ki radi odidejo na večeren sprehod in na lov na samice nazaj proti cesti.

Akcija se je leta 2024 začela zelo zgodaj, 9. februarja, ko smo pobrali prve osebkke. Sama sem sicer menila, da je to prezgodaj, saj so bile napovedane še zimske temperature, a sem vseeno odšla na teren – za vsak slučaj, da ima človek čisto vest. Izkazalo se je, da se žabe očitno ne držijo koledarja in jih vsaka višja temperatura z dežjem zvabi iz prezimovališč. Na srečo smo se prostovoljci z različnih lokacij med seboj spoprijateljili in si že kmalu po novoletnih voščilih začnemo izmenjevati vprašanja, ali je že čas za teren.

V letu 2024 smo na žalost prenesli nekoliko manj osebkov, a skupno število ne odstopa bistveno, saj je bil upad približno 5 odstoten. Število samcev krastač se je zmanjšalo za približno 3 %, samic pa za 7 %. Večji odstop je bil pri rosnicah, kjer je bil upad 13%, kar v praksi pomeni le tri osebkke. Najhuje je bilo pri sekuljah, kjer je bil upad kar 50 % (30 osebkov). Našega edinega močerada pa smo našli že prvi večer.

Upamo, da je bil upad le začasen in da bo prihodnje leto število dvoživk ponovno naraslo nad 2.000.

Foto: Urša Pogačnik

Cesta	Cesta Šentvid–Vodice, odsek ob ribniku Povodje (od avtocestnega nadvoza do krajevne table za Ljubljano, začetek naselja Šmartno pod Šmarno goro)
Trajanje akcije	9. 2.–10. 3. 2024
Število dni trajanja akcije	31
Skupno število zabeleženih dvoživk	1.850
Število vrst	4
Število udeležencev	9
Dolžina problematičnega odseka	950 m
Izvedeni ukrepi	akcija prenašanja dvoživk čez cesto, začasna varovalna ograja (800 m na eni strani in 100 m na drugi strani ceste), svetlobni prometni znak

Hvala vsem udeležencem akcije. Letos nas je bilo nekoliko manj, zato smo celotno sezono v glavnem držali pokonci le štirje. Upajmo na boljšo sezono naslednje leto.

Foto: Urša Pogačnik

Foto: Urša Pogačnik

RAZVANJE

Rok Lobnik

V spomladanskih mesecih me je na poti v šolo pogosto pretreslo število povoženih dvoživk na Vinogradniški poti v Razvanju. Ko smo nekega dne imeli predavanje o črnih točkah za dvoživke, sem se odločil, da je čas, da se glede tega kaj ukrene. Tako sem v letu 2018 na tej lokaciji prvič izvedel akcijo prenašanja dvoživk čez cesto. V tistem letu sicer o dvoživkah še nisem zbiral nobenih podatkov, v naslednjem letu pa sem prenesene osebkke začel tudi šteti. Akcijo sem nato letno izvajal na isti način, vse dokler me ni leta 2022 študijska pot zanesla v nekoliko oddaljenejše kraje, kar je preprečilo izvedbo akcije v naslednjih nekaj letih. Kljub temu sem jo leta 2024 končno uspel ponoviti.

Na približno kilometer in pol dolgem cestnem odseku se namreč vsako leto seli od 500 do 1.000 osebkov dvoživk, v glavnem navadnih krastač. Poleg teh sem na lokaciji med selitvijo zabeležil še sekulje, rosnice in velike pupke, izven selitve pa se tukaj najdeti še navadni močerad in zelena rega. Cesta k sreči ni zelo prometna, zato je smrtnost dvoživk relativno nizka (v letih, ko sem akcijo izvajal je znašala med 5–12%), čeprav zaščitne ograje ne uporabljam.

Še posebej je spodbudno, da se domačini čedalje bolj zavedajo problematike povozov dvoživk in v času njihovih selitev vozijo vse bolj previdno ter mi radi namenijo tudi nekaj spodbudnih besed, če me srečajo na terenu.

Cesta	Vinogradniška pot v Razvanju, Maribor
Trajanje akcije	25. 2.–14. 3. 2024
Število dni trajanja akcije	18
Skupno število zabeleženih dvoživk	514
Število vrst	3
Število udeležencev	1
Dolžina problematičnega odseka	1.400 m
Izvedeni ukrepi	prenašanje dvoživk čez cesto

ŠINKOV TURN

Polona Podboršek

V Šinkovem Turnu smo v letu 2024 z akcijo prenašanja dvoživk začeli že 9. februarja, kar je razmeroma zgodaj. Presenetljivo pa je bila akcija tudi rekordno kratka – zaključili smo jo že 11. marca. Žal smo zabeležili tudi najmanjše število prenesenih dvoživk doslej: na varno smo jih prenesli le 1.765, kar je precej manj kot lani, ko smo jih prenesli 2.487.

Tako kot v preteklih letih je bila tudi letos med prenesenimi živalmi najštevilčnejša navadna krastača – zabeležili smo kar 1.722 osebkov. Opazno pa je upadlo število rjavih žab – našli smo jih le 38, kar je eno najnižjih števil doslej. Kljub temu smo na terenu opazili tudi nekaj posebnosti: eno zeleno žabo in kar štiri pupke.

Dvoživke na tem odseku prenašamo izza varovalnih ograj proti bajerju Šinkov Turn–Phliški bajer, ki služi kot pomembno mrestišče za številne ogrožene in zaščitene vrste.

Pobudo za postavitev varovalnih ograj vsako leto poda Zavod za varstvo narave RS, izvedbo pa omogočita Občina Mengeš in Občina Vodice, saj kritična točka poteka na območju obeh občin. Ključno vlogo pri reševanju dvoživk igrajo prostovoljci, ki se vsak večer odpravijo na teren in pomagajo pri prenašanju. O stanju jih redno obveščamo po elektronski pošti, od lani pa lahko novosti spremljajo tudi na Facebook strani naših žab s Šinkovega Turna, Povodja in Krumperka, ki objavljajo fotografije in utrinke iz večernih akcij.

PUPKOV SLASTNI GRIŽLJAJ

Polona Podboršek, koordinatorka

1. marca sem popolnoma premočena nesla še zadnje vedro dvoživk proti bajerju, ko sem pred lužo na dovozni poti zagledala velikega pupka.

Na prvi pogled ni izgledalo dobro – iz njegovega gobčka je visel nekakšen jeziček in zdelo se mi je, da je povožen. Utrujena, z zadnjimi atomi energije, sem si rekla: »Pa saj mi res ni bilo treba najti še povoženega pupka za konec dneva...«

A ko sem ga skušala umakniti s poti, se je nenadoma premaknil – in pokazalo se je, da iz gobčka ni visel jeziček, temveč nekaj, kar je bilo videti kot črv. Ubogega reveža sem zmotila pri večerji! Neprecenljiv trenutek.

Cesta

Šinkov turn–Koseze

Trajanje akcije

9. 2.–11. 3. 2024

Število dni trajanja akcije

33

Skupno število
zabeleženih dvoživk

1.765

Število vrst

6

Število udeležencev

20

Dolžina problematičnega
odseka

1.500 m

Izvedeni ukrepi

prenašanje dvoživk čez cesto,
začasna varovalna ograja

VEČ O AKCIJI

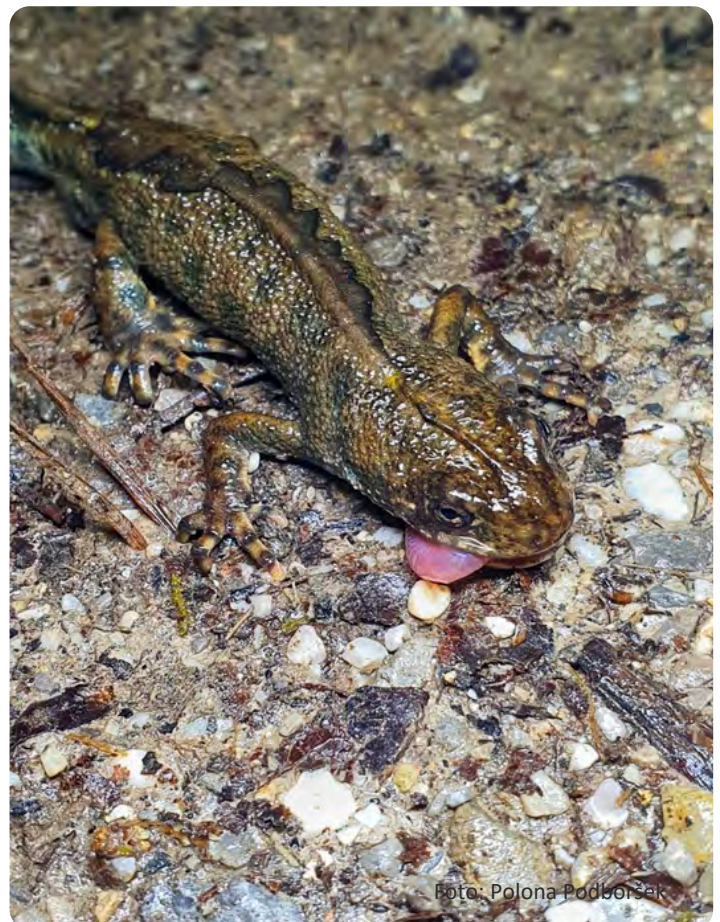

Foto: Polona Podboršek

TRIJE RIBNIKI, MARIBOR

Ema Šušterič (Društvo študentov naravoslovja)

Marca 2024 smo že sedmo leto zapovrstjo izvedli akcijo Pomagajmo dvoživkam pri Treh ribnikih. Izvajamo jo člani Društva študentov naravoslovja v sodelovanju z Mestno občino Maribor. Letos smo z akcijo začeli že konec meseca februarja, ko smo postavili začasno varovalno ograjo za dvoživke. Zaradi visokih temperatur se je prvi val spomladanske selitve dvoživk začel že zadnjem tednu februarja. Selitev se je v primerjavi s preteklimi leti pričela prej, vendar se je končala v skladu z lanskim letom in sicer konec marca oz. v začetku aprila.

Foto: Tina Marshall

Cesta

Ribiška ulica, od parkirišča Gostilne pri treh ribnikih do konca gozda

Trajanje akcije

23. 2.–31. 3. 2024

Število dni trajanja akcije

34

Skupno število zabeleženih dvoživk

575

Število vrst

3

Število udeležencev

80

Dolžina problematičnega odseka

550 m

Izvedeni ukrepi

začasna varovalna ograja (550 m), akcija prenašanja dvoživk čez cesto, prometni znak, izobraževanje občanov

VEČ O AKCIJI

Foto: Tina Marshall

VEČNA POT, LJUBLJANA

Maj Kastelic (Herpetološko društvo - *Societas herpetologica slovenica*)

Akcija varstva dvoživk na Večni poti v Krajinskem parku Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib je leta 2024 potekala že 17. leto zapored. Postavili smo okoli 550 m začasne varovalne ograje ter 37 večerov skupaj s prostovoljci prenašali dvoživke čez cesto. Ograjo smo postavili 10. februarja, podrli pa smo jo 17. marca. Udeležba prostovoljcev na akciji je bila kot po navadi številčna, obiskalo nas je tudi nekaj šol in drugih večjih skupin. V akciji je sodelovalo več kot 174 prostovoljcev, s pomočjo katerih smo prenesli 1.100 dvoživk, kar je nekaj manj kot v prejšnjem letu. Povoženih smo našli 122, predvsem na odsekih kjer zaradi uvozov in izvozov ni bilo možno postaviti začasne ograje. Najpogostejša vrsta je bila navadna krastača (*Bufo bufo*), sledili sta ji sekulja (*Rana temporaria*) in rosnica (*R. dalmatina*). Poleg pogostejših vrst smo našli tudi samico navadnega pupka (*Lissotriton vulgaris*) in povoženo zeleno žabo (*Pelophylax sp.*).

Manjšega števila dvoživk tokrat ne moremo pripisati vremenskim razmeram, saj so bila temperaturna nihanja relativno majhna, prav tako nismo imeli posebej sušnih obdobj in se selitev vmes ni nikoli zaustavila. Dvoživke so se selile v enem daljšem valu, kar je vplivalo tudi na to, da je bila akcija prenašanja letos relativno kratka in je trajala le nekoliko več kot en mesec. Na prenašanju so nas obiskali tudi novinarji iz Prvega programa Radia Slovenija in Planet TV, sprotne novice pa smo kot vsako leto objavljali na našem blogu Dvoživke na Večni poti.

DVOŽIVKE V SOJU MEDIJSKE POZORNOSTI

Maj Kastelic, koordinator

Prenašati dvoživke na robu mesta ima svoje prednosti in slabosti. Po svoje gre za privilegij med prenašalci dvoživk, ker na prenašanju nikoli nisi sam. Vsak večer se nam želi pridružiti kakšna družina, šola, dijak ali študent in reševati dvoživke. Veliko je tudi zanimanja s strani medijev, saj je zanje najlažje posneti prispevek o prenašanju kar v Ljubljani. Hkrati pa bližina mesta s seboj prinese tudi večje pritiske - po novih gradnjah in širjenju parkirišč, ki ogrožajo že tako majhno populacijo dvoživk pri nas. Zato je izredno pomemben vidik naših akcij tudi izobraževanje. Izkoristiti moramo vsako priložnost in stik, ki ga imamo z majhnimi in velikimi otroki, da jim dvoživke predstavimo v čim boljši luči. Da bodo, ko bodo zrasli in postali načrtovalci in odločevalci, razumeli zakaj je pomembno, kam in kako umeščamo infrastrukturo, ker v okolju nismo le ljudje. Z nami živijo mnoga pomembna bitja, med njimi tudi žabe, krastače in pupki.

Cesta	Večna pot vzdolž ograje ZOO, Ljubljana
Trajanje akcije	10. 2.–17. 3. 2024
Število dni trajanja akcije	37
Skupno število zabeleženih dvoživk	1.222
Število vrst	5
Število udeležencev	174
Dolžina problematičnega odseka	500 m
Izvedeni ukrepi	akcija prenašanja dvoživk čez cesto, postavitve začasne ograje, postavljen prometni znak in znižana omejitev hitrosti

Foto: Tea Pogačar

VEČ O AKCIJI

VRANSKO

Klementina Semprimožnik

Na Vranskem smo se leta 2024 po akciji prenašanja dvoživk na Trojanah v prejšnjem letu odločili, da se osredotočimo le na lokalno cesto v naši občini. Izkazalo se je namreč, da imamo tudi doma izrazito črno točko, hkrati pa skupina petih prostovoljcev (med njimi tudi otroci) ne more učinkovito delovati na dveh med seboj oddaljenih lokacijah. Pokrivanje obeh območij otežuje tudi usklajevanje z različnimi občinami: trojanske dvoživke spadajo pod Občino Lukovica, cesta, ki jo prečkajo, je regionalna, selitveni odsek pa je zelo dolg. Na Vranskem pa dvoživke množično umirajo praktično v samem središču kraja. Zato smo se letos osredotočili na odsek občinske ceste na koncu trga Vransko proti vasi Prapreče. Dvoživke prihajajo s travnikov in se zadržujejo v odvodnem jarku, kjer kljub rednemu izsuševanju ostaja vode dovolj dolgo, da se lahko ličinke dvoživk uspešno preobrazijo.

Kot začasen ukrep za preprečevanje nevarnih prehodov dvoživk čez cesto smo postavili približno 70 metrov dolgo mrežo, izdelano iz razrezane fasadne mrežice. Ta je dvoživkam onemogočila neposreden dostop na cestišče, prostovoljci pa smo jih nato pobrali v vedra in jih prenesli na drugo stran. Občina Vransko je prisluhnila naši prošnji za dodatno varnost prostovoljcev in nam pomagala s postavitvijo prometnih znakov ter svetlobne signalizacije.

Na posamezen dan smo prenesli tudi do 60 dvoživk. V hladnih in suhih večerih jih skorajda ni bilo, ob zadnjem večjem deževju pa se je večina po opravljeni paritveni nalogi že vračala v svoja letna bivališča, zato smo jih prenašali v nasprotni smeri.

V dobrih treh tednih smo skupaj prenesli 340 dvoživk, po naši grobi oceni pa jih je pod kolesi avtomobilov kljub temu končalo približno 140. Najštevilčnejši sta bili vrsti sekulja (*Rana temporaria*) in rosnica (*Rana dalmatina*), v manjšem številu pa smo prenesli tudi krastače (*Bufo bufo*).

KO DEŽUJEJO POHVALE

Klementina Semprimožnik, koordinatorka

Zelo prijetno nas je presenetilo dejstvo, da je lokalna skupnost izredno pozitivno sprejela našo dejavnost. Občina je takoj priskočila na pomoč s postavitvijo prometne signalizacije, mnogi sprehajalci in vozniki so se ustavljali in nas spraševali, kaj počnemo in čemu je namenjena varovalna ograja. Nekateri mimoidoči so prišli z otroki, da bi si ti lahko ogledali dvoživke, prejeli pa smo tudi nekaj pohval za svoje delo.

Cesta	Vransko–Prapreče
Trajanje akcije	18. 2.–14. 3. 2024
Število dni trajanja akcije	26
Skupno število zabeleženih dvoživk	480
Število vrst	3
Število udeležencev	5
Dolžina problematičnega odseka	300 m
Izvedeni ukrepi	prenašanje dvoživk čez cesto, začasna varovalna ograja (70 m), postavljeni svetlobni prometni znak

Foto: Tina Semprimožnik

VURBERK

Rosanda Rojko

Akcija prenašanja dvoživk je potekala med 16. februarjem in 23. marcem. Preneseni so bili 5.469 krastač, rjavih žab in en veliki pupek. Na najbolj izpostavljenem delu ceste ob ribniku je bila postavljena zaščitna ograja, ki jo je postavilo društvo Ohranimo naravo čisto iz Dupleka.

Povoženih je bilo približno 850 dvoživk, največ v času intenzivne selitve ob dežju (od 9.3.-11.3. 2024). Takrat se je zaradi vremenskih razmer akcije udeležilo manj prostovoljcev.

Pri prenašanju je sodelovalo 26 prostovoljcev, od tega je bilo udeleženih 14 otrok s starši. Še vedno nas najbolj skrbi zagotavljanje varnosti za vse udeležence, saj je cesta precej nepregledna.

Foto: Rosanda Rojko

EN PUPEK V ROKI IN VELIKO VESELJA

Rosanda Rojko, koordinatorka

Veselimo se vseh rešenih dvoživk, ko rešimo pupka pa je veselje neizmerno.

14. junija 2024 smo se ponovno srečali na gradu Vurberk na zaključku akcije, kjer je društvo Ohranimo naravo čisto Duplek podelilo zahvale otrokom udeležnim v akciji. Pri prenašanju dvoživk so sodelovali prostovoljci različnih generacij (najmlajši 6 let, najstarejša več kot 75 let).

Cesta

R3-710/1292 Maribor-Vurberk-Ptuj

Trajanje akcije

16. 2.-23. 3. 2024

Število dni trajanja akcije

37

Skupno število zabeleženih dvoživk

6.319 (selitve v obe smeri)

Število vrst

4

Število udeležencev

26

Dolžina problematičnega odseka

500 m

Izvedeni ukrepi

akcija prenašanja dvoživk čez cesto, postavljena začasna ograja, prometna signalizacija

Foto: Rosanda Rojko

VEČ O AKCIJI

REZULTATI ŠTUDIJ O DVOŽIVKAH IN CESTAH V LETU 2024

DIREKCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA INFRASTRUKTURO

Nika Pirc (DRI upravljanje investicij, d. o. o.)

V letu 2024 je Direkcija Republike Slovenije za infrastrukturo (DRSI) na območju nekaterih glavnih in regionalnih državnih cest, v sklopu projektov prenove, ki niso del projekta LIFE AMPHICON, zaključila izvedbo ukrepov za varstvo dvoživk. Dela so bila zaključena na regionalnih cestah Ljubljana–Vrhnika pri Horjulu ter Krka–Žužemberk v Gabrovčcu, medtem ko je na odseku Lendava–Pince gradnja še v teku.

Ukrepi za prehajanje dvoživk so bili izvedeni tudi na območju železniške proge med Preserjem in Borovnico. Na regionalni cesti Vrhnika–Podpeč (odsek 1146) pri Bregu pri Borovnici, ki poteka vzporedno z železniško progo, so bili ukrepi za dvoživke izvedeni že v preteklih letih.

Z nadgradnjo železniške proge je bila predvidena tudi postavitve protihrupnih ograj, ki bi lahko prekinile selitvene poti dvoživk med gozdnimi habitati na jugovzhodnem delu proge in mrestišči na Ljubljanskem barju. Da bi ohranili te poti in hkrati zagotovili protihrupno zaščito, so v parapetne grede ograj vgradili odprtine in klančine za dvoživke na skupni dolžini 1,7 km, v povprečju na vsakih 28 metrov.

Trenutno potekajo monitoringi oz. popisi dvoživk na več cestnih odsekih, s katerimi se preverja ali je potrebno načrtovati in izvesti ukrepe za varstvo dvoživk.

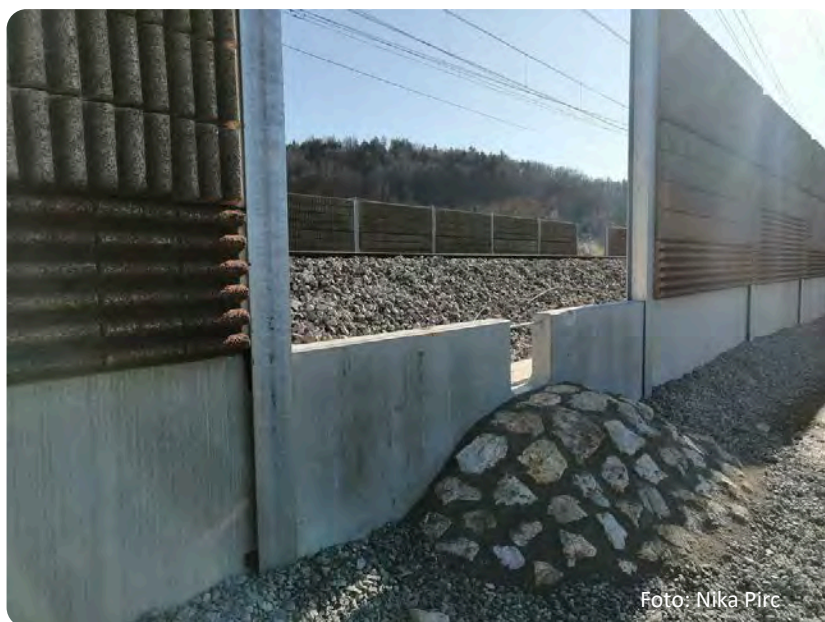

Foto: Nika Pirc

Foto: Nika Pirc

Fotografije prikazujejo stanje med gradnjo ukrepov za dvoživke na železniški progi med Preserjem in Borovnico na območju novih protihrupnih ograj v letu 2024

Foto: Nika Pirc

Na podlagi rezultatov preteklih popisov poteka projektiranje ukrepov na štirih cestnih odsekih: na glavni cesti na odseku Ormož–Središče ob Dravi pri Obrežu in na regionalnih cestah na odsekih Krka–Žužemberk v Gabrovčcu, Kanižarica–Vinica pri Velikem Nerajcu in Radeče–Breg pri Račici. Na cesti Kranj (Labore)–Jeprca, kjer je bilo leta 2023 vgrajenih deset cevnih podhodov za dvoživke, je bil leta 2024 opravljen pregled stanja in učinkovitosti ukrepov. Ugotovljeno je bilo, da so trajne ograje za dvoživke nujno potrebne, saj niso bile vključene v prvotni projekt. Do njihove izgradnje bo treba prehajanje dvoživk čez cesto preprečevati z začasnimi ograjami.

V letih 2023 in 2024 so v okviru posameznih projektov potekala intenzivna usklajevanja glede ukrepov za varstvo dvoživk, s ciljem, da ti ukrepi zagotavljajo čim večjo učinkovitost za ohranjanje populacij dvoživk ter hkrati ne ogrožajo varnosti udeležencev v prometu (zlasti pešcev in kolesarjev). DRSI bo zato pristopila k aktivnostim za naročilo priprave novih navodil za načrtovanje in izvedbo tehničnih rešitev za dvoživke na območju prometne infrastrukture, ki bodo celovito obravnavala ukrepe za dvoživke, skladno s pridobljenimi izkušnjami in znanji v zadnjih letih.

Na fotografiji spodaj: stanje med gradnjo ukrepov za dvoživke na odseku Ljubljana–Vrhnika pri Horjulu v letu 2023

Stanje po zaključku gradnje ukrepov za dvoživke na odseku Ljubljana–Vrhnika pri Horjulu (leto 2025)

Cesta	R3-647/1174 Mlačevo-Krka in R1-216/1175 Krka-Žužemberk	R1-211/0211 Kranj (Labore)–Jeprca	R1-219/1236 Sl. Bistrica-Poljčane	G2-108/1183 Litija – Zagorje
Naslov, izvajalec	Izvedba monitoringa dvoživk na R3-647/1174 Mlačevo-Krka med km 14.950 in km 15.062 ter R1-216/1175 Krka-Žužemberk med km 0.000 in km 0.640; Fakulteta za varstvo okolja	Monitoring dvoživk na cesti R1-211/0211 Kranj (Labore)–Jeprca med km 6+120 in km 7+920 (monitoring učinkovitosti po izvedbi podhodov); Fakulteta za varstvo okolja	Monitoring dvoživk na cesti R1-219/1236 Sl. Bistrica-Poljčane za potrebe izdelave PZI ureditve AP "Videž"; Svetovanje in izobraževanje, Maja Brozovič s.p.	Monitoring dvoživk za projekt PZI ureditve avtobusnih postajališč in območje priključka Sava na DC G2-108/1183 Litija – Zagorje; Svetovanje in izobraževanje, Maja Brozovič s.p.
Obdobje izvajanja raziskave	19. 7. 2023 - 26. 10 2023 in 23. 2. 2024 - 21. 5. 2024	23. 2. 2024 - 22. 5. 2024	23. 2. 2024 - 22. 5. 2024	6. 5. 2024 - 15. 5. 2024 in 9. 9. 2024 - 15. 9. 2024
Število terenskih dni	9 poleti in jeseni ter 20 spomladi	7	2 (nadaljevanje v letu 2025)	9 (nadaljevanje v letu 2025)
Skupno število dvoživk	820 (jesen) 353 (pomlad)	135	/	/
Število vrst	3	1	/	/
Vrste dvoživk na cesti	navadni pupek, navadna krastača, sekulja	navadna krastača	/	/
Dolžina odseka	752 m	1.800 m	500 m	397 m

Spodaj: stanje med gradnjo ukrepov za dvoživke na odseku Krka–Žužemberk v vasi Gabrovčec (2024).

Foto: Nika Pirc

DRUGE VARSTVENE AKTIVNOSTI ZA DVOŽIVKE

STANJE MRTVICE ZATON V PETAJNCIH LETA 2024

Mateja Kolar, Špela Gorički (Biološka pisarna d.o.o.)

Tri leta po obnovi pretežno izsušene mrtvice Zaton na Petanjcih (Regljač, 2022; Regljač, 2023) smo prostovoljke in prostovoljci izvedli inventarizacijo dvoživk na območju mrtvice po standardni metodologiji (Poboljšaj in sod., 2019) v skladu s pristojnostmi in na podlagi dovoljenja za izjemna ravnanja z živalmi zavarovanih vrst št. 35606-21/2024-2560-5 z dne 3. 5. 2024.

Med marcem in junijem 2024 smo opravili skupno devet terenskih pregledov, ki so obsegali:

- štetje mrestov rjavih žab, in sicer na nedostopni vzhodni strani mrtvice s pomočjo daljnogleda. Na osnovi prešteti mrestov smo v dveh dneh (10. 3. in 17. 3. 2024) ocenili minimalno število samic posamezne vrste rjavih žab na območju mrtvice;

- vzorčenje, določanje in ocena relativne gostote vseh vrst in razvojnih stadijev dvoživk z vodno mrežo (10. 5. 2024);

- dnevno in večerno štetje oglašajočih samcev v 2 dnevih (7. 4. in 13. 4. 2024);

- vzorčenje odraslih osebkov velikih pupkov (*Triturus* sp.) s pomočjo Ortmannovih pasti v štirih dneh (od 17. do 20.6.2024). Postavili smo 33 pasti, večinoma ob zahodnem robu 600 m dolgega odseka mrtvice, ki je po obnovi stalno vodnat. Preostali deli mrtvice (južni in severni krak) so bili izsušeni, vzhodni rob pa nedostopen zaradi goste lesne zarasti. Vsem ujetim osebkom smo fotografirali trebušno stran in s pomočjo metode ulova, označitve in ponovnega ulova poskusili oceniti velikost populacije.

Rezultate smo primerjali s podatki iz leta 2018, torej tri leta pred obnovo (Gorički in Strah, 2019, Gorički in sod., 2020). Takrat je bila mrtvica v času popisa (april–maj 2018) še v veliki meri zalita z vodo. Inventarizacijo smo izvedli le z uporabo pasti, ki smo jih razporedili po treh odsekih in pustili na istih mestih po tri zaporedne dni. Skupaj je bilo opravljenih 10 terenskih dni kar ustreza 85 pastem. Ker so bile pasti leta 2018 razporejene bolj enakomerno vzdolž robov mrtvice kot leta 2024, primerjava ni povsem natančna. Kljub temu iz obeh popisov lahko izluščimo naslednja opažanja:

Leto	2018	2024
Skupno število vrst	11	10
<i>Triturus carnifex</i> / <i>dobrogicus</i>	527 odraslih	30 odraslih, 3 ličinke
<i>Lissotriton vulgaris</i>	222 odraslih	5 odraslih, 9 ličink
<i>Bombina bombina</i>	23 oglašajočih samcev	2 oglašajoča samca
<i>Pelobates fuscus</i>	nekaj paglavcev	0
<i>Bufo bufo</i>	4 paglavci	0
<i>Hyla arborea</i>	~40 paglavcev	52 paglavcev
<i>Rana dalmatina</i>	~370 paglavcev	76 mrestov, 12 paglavcev
<i>Rana arvalis</i>	~50 parov	~30 mrestov
<i>Pelophylax lessonae</i>	4 oglašajoči samci	4 oglašajoči samci
<i>Pelophylax</i> sp.	12 odraslih in mladostnih, nekaj paglavcev	množično
<i>Pelophylax ridibundus</i>	0	3 oglašajoči samci

Foto: Špela Gorički

Med pozitivne učinke obnove lahko uvrstimo naslednje:

- po obnovi je bilo na zahodnem robu mrtvice (na nasprotni strani ceste) popisanih več osebkov dvoživk,
- število osebkov zelene rege (*Hyla arborea*) in osebkov iz rodu zelenih žab (*Pelophylax sp.*) je bilo po obnovi večje.

Negativni učinki obnove pa vključujejo:

- močno povečanje števila vrst in osebkov rib,
- razširjanje invazivnih rastlinskih vrst (kanadska zlata rozga *Solidago canadensis* in žlezasta nedotika *Impatiens glandulifera*) ter invazivne živalske vrste – nutrije (*Myocastor coypus*).

Kljub posameznim pozitivnim opažanjem podatki kažejo, da je bilo leta 2024 tako število vrst dvoživk kot tudi število osebkov pri večini vrst nižje kot leta 2018. Zato lahko zaključimo, da obnova mrtvice Zaton za dvoživke doslej ni imela opaznega pozitivnega učinka.

Foto: Špela Gorički

Spodaj: relativna pogostost rib v mrtvici pred in po obnovi. Karta: Špela Gorički

Zahvala

Avtorici se za pomoč na terenu zahvaljujeva Branku Bakanu, Vesni Kitthiyja in Marjanu Mauko

Glavni razlog za to je, da načrt in izvedba obnove nista temeljila na strokovnih podlagah, ki bi upoštevale ekološke potrebe dvoživk, navzočih v mrtvici. Med ključnimi pomanjkljivostmi gre izpostaviti predvsem:

- odsotnost občasnega izsuševanja celotne kotanje, s katerim bi redno odstranili predatorske ribe,
- neustrezno oblikovanje profila z globino in naklonom brežin, ki bi omogočal razvoj vodne in močvirske vegetacije, potrebne za razmnoževanje in zavetje dvoživk.

Zaradi teh pomanjkljivosti z obnovo niso bili vzpostavljeni pogoji za uspešno ponovno naselitev in razmnoževanje dvoživk. V prihodnje je zato nujno nadaljevati spremljanje naravne sukcesije na območju mrtvice Zaton ter morebitne dodatne renaturacijske ukrepe izvajati s strokovnim poznavanjem ekoloških zahtev ciljnih vrst.

VIRI

Gorički, Š. in Strah, S. (2019). Dvoživke mrtvice Zaton. V: Senčur-Peček, D. (Ur.). Vanekovo stoletje: ob stoletnici rojstva dr. Vaneka Šiftarja. Maribor, Petanjci, Ljubljana: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru, Pravna fakulteta Univerze v Mariboru, Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija, Inštitut za narodnostna vprašanja: 207–222.

Gorički, Š., Strah, S. In Lužnik, M. (2020). Ocena številčnosti populacije velikega/panonskega pupka (*Triturus carnifex/dobrogicus*) v mrtvici Zaton (Petanjci) ob Muri (SV Slovenija). *Natura Sloveniae* 22: 19–27.

Poboljšaj, K., Sedej, A. in Uhliř, M. (2019). Strokovne podlage za izdelavo navodil in tehničnih specifikacij za zagotavljanje migracijskih koridorjev dvoživk na državnem cestnem omrežju. Poročilo. Miklavž na Dravskem polju: Center za kartografijo favne in flore. 145 str.

Foto: Špela Gorički

OBNOVA IN SPREMLJANJE STANJA KALOV V BIOSFERNEM OBMOČJU ŠKOCJANSKE JAME

Nina Štrekelj, Erika Zuodar (Javni zavod Park Škocjanske jame, Slovenija)

Projekt ENGREEN 2, ki ga sofinancira Evropska unija v okviru Programa Interreg VI-A Italija-Slovenija, se je pričel septembra 2023. Splošni cilj projekta je spodbujanje čezmejnega sodelovanja za izboljšanje varstva in ohranjanja narave, biotske raznovrstnosti in zelene infrastrukture na programskem območju Italija-Slovenija. Ena od aktivnosti projekta je obnova treh kalov in spremljanje stanja dvoživk v njih. V letu 2024 smo obnovili dva kala in pričeli s čiščenjem tretjega.

Prvi je bil obnovljen kal Mrzlek, ki se nahaja v vplivnem območju Parka Škocjanske jame (vodilni partner projekta) in v Natura 2000 območju, pri vasi Goriče pri Famljah. Mrzlek je bil že krepko zaraščen in ni zadrževal vode skozi celo leto, tudi v pomembnem obdobju razmnoževanja dvoživk.

Obnova kala je potekala čez zimo, ko dvoživke prezimujejo na kopnem. Že spomladi takoj po obnovi smo opazili prve prebivalce. Najprej smo našli mreste rjavih žab in navadne pupke, kasneje pa je monitoring potrdil tudi prisotnost velikega pupka. Kal je v sušni kraški krajini pomemben tudi za napajanje divjadi, ptic in opravevalcev.

Drugi je bil obnovljen kal Lipce pri vasi Rožice v Občini Hrpelje-Kozina (partner projekta), v Biosfernem območju Škocjanske jame. Ta kal je bil suh že več desetletij. Obnova je bila zaključena poleti 2024, nato pa smo nestrpno čakali na deževno obdobje, da se je kal napolnil. Ker je bil kal toliko let suh, predvidevamo, da bo kolonizacija potekala bolj počasi.

Primerjava pred (zgornja fotografija) in po obnovi kala Mrzlek (spodnja fotografija)

Konec leta 2024 smo pričeli s čiščenjem kala Na Zavrteh pri vasi Nasirec, ki je bil zelo zaraščen z vodnim rastlinjem. Malokdo je vedel, da je zraven večjega kala še en manjši kal, ki pa je bil skrit v grmovju. Tudi ta dva kala sta v območju Natura 2000 Kras, zato je po naravovarstvenih smernicah obnova stekla pozimi. Večji kal je bil pred čiščenjem priljubljen pri različnih vrstah dvoživk, zato se že veselimo nove sezone, ko bomo preverili prisotnost vrst.

V projektu ENGREEN 2 smo popisovali tudi vodne vire v Občini Hrpelje-Kozina. Območje občine je geološko zelo raznoliko, saj leži na vodoprepustnem apnencu in neprepustnem flišu, zato je območje bogato z različnimi vodnimi telesi. Tu najdemo kale, štirne, korita in velbane studence (obokane izvire).

Spodaj: zunanost izvira Šturk in pogled v notranjost z močeradi

V preteklosti so služili napajanju živine, pranju perila, pridobivanju ledu ali kot vir pitne vode. Danes pa imajo poleg kulturne dediščine tudi pomembno naravovarstveno vlogo, saj so življenjski prostor vodnim in na vodo vezanim vrstam, vključno z dvoživkami. V velbanih studencih smo na primer našli ličinke močerada, v koritih različne vrste pupkov, v kalih pa vse od pupkov, do žab, reg, urhov in krastač.

Poleg tega smo v letu 2024 s pomočjo Podnebnega sklada obnovili še dva kala, in sicer pri gradu Školj (zavarovano območje parka) in v Naklem (vplivno območje parka). V sodelovanju z ZRSVN pa smo v kalih v Slopah in Kovčicah (biosferno območje Škocjanske jame) izlovili tujerodne vrste rib, s čimer se je izboljšal habitat dvoživk tudi v teh dveh kalih.

Foto: Arhiv PŠJ

Foto: Arhiv PŠJ

Projekt ENGREEN 2 sofinancira Evropska unija v okviru Programa Interreg VI-A Italija-Slovenija. Il progetto ENGREEN 2 è co-finanziato dall'Unione europea nell'ambito del Programma Interreg VI-A Italia-Slovenia.

ZBIRANJE PODATKOV O DVOŽIVKAH

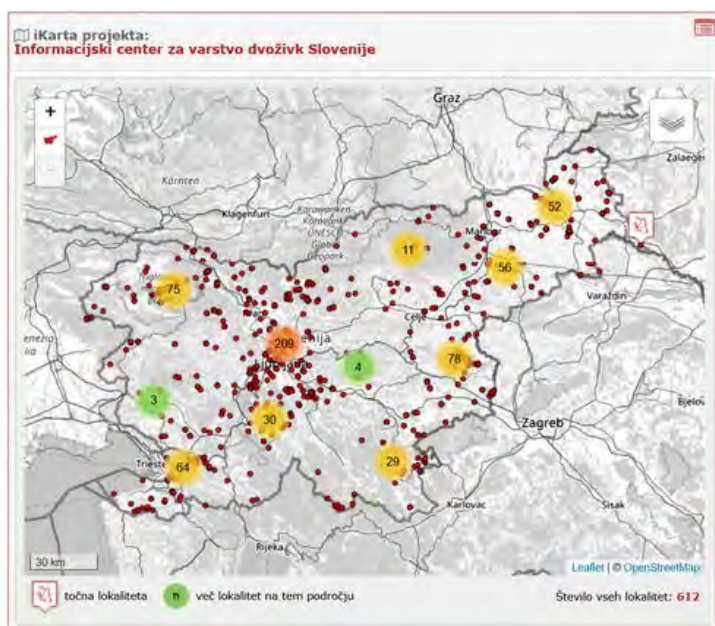
Katja Pobiljšaj (Center za kartografijo favne in flore)

Morda bo koga presenetilo, a podatke o dvoživkah lahko prek fotografij prispeva prav vsak, četudi ni strokovnjak za dvoživke. Posredovane fotografije dvoživk bomo na Centru za kartografijo favne in flore natančno pregledali in če je le možno določili vrste dvoživk. Vabimo vas k sodelovanju pri zbiranju podatkov o dvoživkah in njihovih habitatih v Sloveniji:

- opažanjih dvoživk v vodnih ali kopenskih habitatih,
- opažanjih živih in povoženih dvoživk na cestah,
- akcijah prenašanja dvoživk čez cesto,
- habitatih dvoživk.

V tovrstne aktivnosti se lahko vključi kdorkoli ter tako prispeva k boljšemu poznavanju razširjenosti vrst dvoživk in njihovih življenjskih prostorov v Sloveniji. S tem namenom smo v letu 2020 na uporabniškem vmesniku BioPortal vzpostavili nov projekt – **Informacijski center za varstvo dvoživk Slovenije (ICVDS)**, kamor lahko posredujete svoja terenska opažanja povezana z dvoživkami ali pa si le ogledate vsa do sedaj zbrana opažanja. Podatke lahko prispevate prek elektronskega naslova info.varstvodzozivk@ckff.si ali neposredno v BioPortal.

Veselimo so sodelovanja z vami.

Vir: BioPortal

Vir vektorskih grafik: Pixabay

IME PROJEKTA: Ohranjanje dvoživk in obnova njihovih habitatov

AKRONIM: LIFE AMPHICON

TRAJANJE PROJEKTA: 1. 11. 2019 – 31. 12. 2026

ŠTEVILKA PROJEKTA: LIFE18 NAT/SI/000711

LIFE AMPHICON

Informacijski center za varstvo dvoživk
Slovenije

www.lifeamphicon.eu

+ 386 1 788 87 89

lifeamphicon@gmail.com

LIFE AMPHICON

LIFE AMPHICON

www.ckff.si/icvds

+ 386 64 229 577

info.varstvodvoživk@ckff.si

Informacijski center za
varstvo dvoživk Slovenije

Varstvo dvoživk Slovenije

VODILNI PARTNER

OSTALI PARTNERJI

CKFF CENTER ZA KARTOGRAFIJO
FAVNE IN FLORE

Kozjanski
park

Ljubljansko barje
KRAJINSKI PARK

AMPHI
INTERNATIONAL

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA INFRASTRUKTURO
DIREKCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA INFRASTRUKTURO

Nationalparkverein
Unteres Odertal

SOFINANCERJI

S podpora finančnega mehanizma Evropske unije
LIFE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NARAVNE VIRE IN PROSTOR

Občina Bistrica ob Sotli

